

Edip Telli, Cumhuriyet'e açıklamıştı

'Antikayı dört aile kaçırıyor'

● Yüzyılın definesi olarak tanımlanan 'Elmalı Definesi' dahil pek çok kaçakçılık olayında başrolü oynayan Edip Telli, 16 Mart'ta İsviçre'nin Alstaetten kentinde, Türkiye'nin 'iade amaçlı yakalama' istemi üzerine gözaltına alındı. İsviçre, Ankara'dan iade dosyasını bekliyor. Telli, "Türk kamuoyu önünde, İçişleri ve Kültür bakanlıkları yetkilileri ile her konuyu bir açık oturumda tartışmaya hazırım" dedi.

ÖZGEN ACAR

ANKARA - Türk Interpolü'nce 'kırmızı bültenle' arandığı için İsviçre'de Alstaetten kentinde gözaltına alınan, Türkiye'nin en önemli eski eser kaçakçısı **Edip Telli** (62), Türkiye'nin dört büyük kaçakçılık ailesini *Cumhuriyet*'e açıkladı. Telli, "Türk kamuoyu önünde, İçişleri ve Kültür bakanlıkları yetkilileri ile her konuyu bir açık oturumda tartışmaya hazırım" dedi.

Ankara'ya İsviçre polisince gönderilen bilgilere göre Telli, Zürih yakınlarındaki Alstaetten kentinde, 'Türkiye'nin yakalama talebi' üzerine 16 Mart'ta 'iade amaçlı olarak' gözaltına alındı. Yüzyılın definesi olarak tanımlanan 'Elmalı Definesi' dahil pek çok ka-

'Antikayı dört aile kaçırıyor'

■ Baştarafı 1. Sayfada

çakçılık olayında başrolü oynayan Telli hakkında Elmalı Ağır Ceza Mahkemesi'nce gıyabında tutuklama kararı verilmişti. Türk Interpolü de bu karara dayanarak 13 Şubat 1985'te, Telli'nin yakalanarak Türkiye'ye iadesi için 'kırmızı bülten' yayımlamıştı. İtalya ve Almanya'da yakalandığı halde serbest bırakılan Telli, bu arada Türk vatandaşlığından çıkarılmıştı. Telli'nin, Alman eşi Monika'dan dolayı Alman vatandaşlığı bulunuyor.

Yeni kırmızı bülten

Emniyet Genel Müdürlüğü yetkililerince verilen bilgiye göre Telli hakkındaki 'kırmızı bülten', bazı başka olaylar da dikkate alınarak 13 Ağustos 1998'de, 'görüldüğü yerde iade amaçlı yakalanması' biçiminde yenilendi. Bu çağrı üzerine 16 Mart'ta İsviçre Polisi, Telli'nin yakalandığını Ankara'ya ilettili. Türkiye, 16 ve 20 Mart tarihlerinde Telli'nin geri verilmesi için yeniden başvurdu. İsviçre polisi, 'Türkiye'nin iade amaçlı yakalama talebine uygun olarak Telli'nin gözaltına alındığını' ve bu konuda gerekli dosyanın gönderilmesini istedi. Dosyanın, Adalet ve İçişleri bakanlıklarınca tamamlanıp Dışişleri Bakanlığı kanalı ile İsviçre'ye iletilmesine ilişkin hazırlıklara başlandığı bildirildi.

'Elmalı Definesi'nin kaçırılış öyküsü Temmuz 1988'de Cumhuriyet'te yayımlandıktan sonra Edip Telli telefon ederek benimle konuşmak istediğini söylemiş, bunun üzerine Münih'teki Griffos adlı galerisinde yaptığım görüşmeyi daha sonra yayımlamıştım. Aynı tarihte kardeşi Nevzat ile Londra'da görüşmüş, buna karşılık üçüncü ortak Fuat Üzülmöz konuşmaktan kaçmıştı.

Daha sonraki yıllarda Edip Telli ile çeşitli telefon görüşmelerimizde söyleşilerimizi sürdürmüş-

tük. Bugüne dek yayımlamadığım son telefon konuşmamızın önemli açıklamalar içeren bazı bölümleri şöyle:

Soru: Elmalı Definesi'nin kaçırılması olayından sonra Interpol'ün kırmızı bülteni ile aranıyorsunuz. Başkaları da karışmadı mı o olaya?

TELLİ - Elmalı Definesi'nin satışında rol oynadığımı kabul ediyorum. İçişleri ve Kültür bakanlıklarına da soruyorum. Neden sadece beni boy hedefi görüyorsunuz? Neden Türkiye'deki tüm antika kaçakçılığının faturasını bana çıkartıyorsunuz? Neden Elmalı Definesi olayında sadece beni Interpol'e bildirdiniz de benim gibi Münih'te Artemis adlı antika gale-risi olan Fuat Üzülmöz'i ve öteki ortakların yakalanmasını Interpol'den istemediniz? Bu ayrıcalık niye? Özgen Bey, benimle ilk siz uğraştınız. Size kırgın değilim. Çünkü mesleğinizi yapıyorsunuz. Ama neden sadece benimle uğraşıyorsunuz? Neden öteki kaçakçı-ların üzerine gitmiyorsunuz?

- Peki kaçakçılık sürüyor mu? Öteki önemli kaçakçılar kimler?

'Sotheby's benden mal almıyor'

TELLİ - Türk kamuoyu önünde, ister TV'de, ister basında tüm İçiş-leri ve Kültür bakanlıklarının yetkilileri ve basın temsilcileriyle bir açık oturumda tartışmaya hazırım. Ben artık galerimi kapattım. Buna rağmen, yine de haftada en az bir kere Münih'e paket içinde kaçak antika gelmeye devam ediyor. Ben bu işte olsam da olmasam da bu trafik sürüyor. Bunların Münih'te Fuat (Üzülmöz) Bey'in galerisine geldiğini de bütün dünya biliyor. Ben Sotheby's Müzayedecisi'ne 4 bin sterlinlik (yaklaşık 3.7 milyar lira) basit bir taş parçasını gönderdiğimde dünya ayağa kalkıyor. Aynı müzayedede Fuat Bey'in satışa

çıkardığı eserlere ise her nedense hiç kimse ses çıkarmıyor. Sotheby's bana mektup yazıp, artık benden mal almayacağını söylüyor. Buna karşılık aynı katalogda benimle birlikte antika satan öteki Türklere benzeri mektuplar gönderilmiyor. Neden Türk hükümeti Sotheby's'e başvurmuyor?

- Fuat Üzülmöz Münih'te. Peki Türkiye'den eser kaçırın önemli kişiler kimler?

TELLİ - Bugün Kapalıçarşı'da pek çok kişi bu işle uğraşıyor. Özgen Bey, bu konuda her şeyi siz çok iyi biliyorsunuz. Hatta benim bildiklerimden daha çoğunu biliyorsunuz.

Sizin bildiklerinizin bir bölümünü elbette Türk polisi de biliyor. Yani Türkiye'de bu işi yapan belli başlı dört ailenin varlığını Türk polisi de biliyor. Başta siz olmak üzere beni yazılarınız ve TV filmleri ile 'mafya babası' olarak teşhir ediyorsunuz.

Ayrıca, Türk İçişleri Bakanlığı'ndan bir polis yetkilisi de çıkıp her şeyin benim başımın altından çıktığını bir yabancı TV'de söylüyor. Bu, insan haklarına aykırı bir tutumdur.

- Edip Bey, peki kim bu Türkiye'deki eski eser kaçakçısı dört aile?

Dört önemli kaçakçı ile

TELLİ - Siz de, polis de bu ailelerden birinin "Özharat"lar" olduğunu çok iyi biliyorsunuz. Londra'daki kardeşimle sadece sekiz ay kadar ortaklık yapan Metin Özharat'ın adı pek çok olaya karıştığı ve Hatay ile İstanbul polisin-ce arandığı halde nasıl oluyor da kendisi elini kolunu sallaya sallaya Türkiye'ye her istediği zaman girip çıkabiliyor? Metin Bey'in mallarının Fuat (Üzülmöz) Bey'e gittiğini de polis iyi biliyor.

Fuat Üzülmöz'in en önemli ortağının "Kolaşın" ailesi olduğunu

dünyada bilmeyen yoktur. Nihat Bey sıkıştıkça yurtdışına kaçır ve yine daha sonra Türkiye'deki işi-nin başına döner. Üstelik TRT da-hi kendisi ile "koleksiyoncu (!)" di-yer mülakat yapar ve nasihatlerini dinler. Bu nasıl iştir, doğrusu anlamak mümkün değildir?

Üçüncü aile ise "Aydiner"lerdir. Elmalı Definesi olayında sadece Fuat Aydiner içeride yatmıştır. Türk polisi kendisini dünyada Interpol aracılığı ile aradığı halde İstanbul'da polisin gözü önünde sü-rekli biçimde Almanya'ya antika sevkıyatını sürdürmüştür.

Dördüncü aile ise Marmaris'teki "Merzifonlu"lardır. Tek başına çalışır. Ancak malının son durağı yine Fuat Bey'in galerisidir.

- Griffos adlı antika galerinizi neden kapattınız?

'Galerimi kapattım'

TELLİ - Galeriyi kapatmamda, bu işi bırakmamda en büyük bas-kı çocuklarımdan (iki kız, bir er-kek) ve eşimden geldi. Galeriyi bir polisin, tahkikat için gelmesi çocuklarımı çok üzdü.

- Galeriyi geçici kapattığınız, bir süre sonra işbaşı yapacağınız söy-leniyor?..

TELLİ - Galerimi bir bankaya 10 yıllığına kiraya verdim. Ayda 12 bin mark (yaklaşık 3.6 milyar lira) alacağım. Münih'teki bir başka evimi de bir o kadara kiraladım. Ayda en azından 20 bin marklık (yaklaşık 6 milyar lira) gelirim var. Geçenlerde Münih'e geleceğim bir Türk'e, kızgınlıkla, "bu işe 1 yıl-lığma ara verdiğimi" söyledim. Anlatmak istedim ki ben piyasadan çekilince bu iş durmayacak.

Benden dolayı değil, işin içinde başkaları bulunduğunu, bu trafiğin sürdüğünü anlatmak amacıyla böyle konuştum. İşe dönmem söz konusu olamaz. Çünkü, böyle bir şey olsaydı galeriyi 10 yıllığına kiralamazdım.